

Kartlegging og statusoppdatering av safransnyltepute i Trøndelag i 2022

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2022-77

Forsidebilde

Lokaliteten Liaberga naturreservat i Stjørdal kommune hadde en god og stabil forekomst av safransnyltepute. Dette er en av to nye lokaliteter for kommunen. Litt lenger øst, i samme lia utenfor reservatet, finnes flere funn.

Foto: Mathilde Norby Lorentzen

RAPPORT 2022-77

<p>Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS</p>	<p>Prosjektansvarlig: Geir Gaarder</p> <p>Prosjektmedarbeider(e): Mathilde N. Lorentzen, Solfrid H. L. Langmo (Biofokus), John Bjarne Jordal, Helene Lind Jensen (Biofokus) og Tom Helliik Hofton (Biofokus)</p>
<p>Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Trøndelag</p>	<p>Kontaktperson hos oppdragsgiver: Inge Hafstad</p>
<p>Referanse: Lorentzen, M. N., Langmo, S. H. L., Jordal, J. B., Jensen, H. J. & Hofton, T. H. 2022. Kartlegging og statusoppdatering av safransnyltepute i Trøndelag i 2022. Miljøfaglig Utredning rapport 2022-77 32 s., ISBN 978-82-345-0362-7.</p>	
<p>Referat: Safransnyltepute <i>Chlorostroma vestlandicum</i> er utpekt som en av 23 arter prioritert aller høyest for oppfølging fra 2021. Arten er samtidig kategorisert som sterkt truet (EN) i den norske rødlista. Statsforvalteren i Trøndelag ønsker derfor å få en oppdatert status for de kjente forekomstene som er registrert i Trøndelag, samt foreta nykartlegging i områder med potensiale for forekomst av arten.</p> <p>Totalt ble rundt 13 lokaliteter med registrert almeskog og/eller almekullsopp i Trøndelag, sør for Steinkjer undersøkt, både målrettet og tilfeldig gjennom andre prosjekter. Av disse ble safransnyltepute påvist på seks lokaliteter i Trøndelag fylke i 2022. Fem lokaliteter er nye, og én eksisterende lokalitet. De nye lokalitetene ligger i Heim, Rindal, Oppdal og Stjørdal kommuner.</p> <p>Funnene i Trøndelag bekrefter på at arten finnes i skog med mye alm og død ved av alm. Samtidig er det gjerne mye almekullsopp, en art som må være tilstede for at safransnyltepute skal finnes. Safransnyltepute ble funnet på døde greiner så smale som rundt 5 cm i diameter. En aktuell trussel i flere av de påviste forekomstene i Trøndelag er manglende foryngelse på grunn av beiteskader fra hjortevilt. De fleste lokalitetene er registrert i Naturbase, men deler av Imangen og hele Liaberget øst er ikke registrert.</p> <p>Funnene i Stjørdal fyller igjen et større hull i utbredelsen i Midt-Norge, mens funnene i sørlige deler av fylket henger delvis sammen med kjent utbredelse i Møre og Romsdal. Artens nordligste kjente forekomst – i Nærøysund – ble ikke oppsøkt, men det er under 10 år siden arten ble påvist, og det vurderes som sannsynlig at den fortsatt finnes der.</p> <p>Av de undersøkte lokalitetene fra Steinkjer kommune og nedover til grensen mot Møre og Romsdal var flere uten påviste funn av safransnyltepute. Dette til tross for at enkelte lokaliteter hadde gode forekomster av almekullsopp og død ved. Det ble gjennomført undersøkelser i flere potensielt egnede områder i blant annet Indre Fosen kommune, uten å finne arten.</p> <p>Samlet sett var det registrert to lokaliteter med safransnyltepute i Trøndelag før prosjektet startet, mens det nå er rundt ni kjente lokaliteter (inkludert upubliserte funn). Med flere nyfunn av arten i 2022 er det sannsynlig at flere lokaliteter finnes i fylket. Samtidig er det flere plasser der arten potensielt kunne vært, uten at det ble gjort funn. Dette kan tyde på at arten er sjelden.</p>	

FORORD

Kjernesopparten safransnyltepute *Chlorostroma vestlandicum* er en sterkt truet art og er utpekt som en av 23 arter prioritert aller høyest for oppfølging fra 2021 etter Miljødirektoratets oppfølgingsplan 2021-2025 (Miljødirektoratet 2020). Miljøfaglig Utredning AS, i samarbeid med Biofokus, har utført kartlegging og statusoppdatering av safransnyltepute i Trøndelag fylke i 2022. Arbeidet er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Trøndelag. Kontaktperson hos Statsforvalteren har vært Inge Hafstad.

Formålet har vært å få en oppdatert status for de kjente forekomstene som er registrert i Trøndelag, samt foreta nykartlegging i områder med potensiale for forekomst av safransnyltepute.

Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært Geir Gaarder. Mathilde N. Lorentzen (Miljøfaglig Utredning), Solfrid H. L. Langmo (Biofokus), John Bjarne Jordal (Miljøfaglig Utredning), Helene Lind Jensen (Biofokus) og Tom Hellik Hofton (Biofokus) har gjennomført selve feltarbeidet og rapporteringen. En takk rettes til Steinar Vatne (Økolog Vatne) for informasjon om upubliserte funn i Trøndelag.

Tingvoll 31.12.2022

Miljøfaglig Utredning AS

INNHold

FORORD	4
INNHold	5
1 INNLEDNING	6
1.1 BAKGRUNN	6
1.2 FORMÅL	6
2 METODE OG MATERIALE	7
2.1 FORARBEID	7
2.2 FELTARBEID	7
2.3 ETTERARBEID OG RAPPORTERING	7
3 RESULTATER	8
3.1 LOKALITETSBESKRIVELSER	9
3.1.1 Heim: Breidvikkammen	9
3.1.2 Oppdal: Imangen	12
3.1.3 Rindal: Svorkalia naturreservat	15
3.1.4 Steinkjer: Byhalla naturreservat	18
3.1.5 Stjørdal: Liaberga naturreservat	21
3.1.6 Stjørdal: Liaberga øst	24
4 STATUS I TRØNDELAG	26
5 BESØKTE LOKALITETER UTEN PÅVIST FUNN AV SAFRANSNYLTEPUTE	28
6 OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER	31
7 KILDER	32

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Safransnyltepute *Chlorostroma vestlandicum* er utpekt som en av 23 arter prioritert aller høyest for oppfølging fra 2021 jf. Miljødirektoratets oppfølgingsplan trua natur 2020-2025 (Miljødirektoratet 2020). Arten er samtidig kategorisert som sterkt truet (EN) i den norske rødlista (Artsdatabaken 2021). Statsforvalteren i Trøndelag ønsker derfor å få en oppdatert status for de kjente forekomstene som er registrert i Trøndelag, samt foreta nykartlegging i områder med potensiale for forekomst av arten.

1.2 Formål

Formålet har vært å få en oppdatert status for de kjente forekomstene som er registrert i Trøndelag, samt foreta nykartlegging i områder med potensiale for forekomst av arten.

2 Metode og materiale

2.1 Forarbeid

Forberedelser til feltarbeidet ble i hovedsak utført på våren, i forbindelse med utarbeidelsen av tilbudet. Lokalteter uten kjente funn av safransnyltepute ble valgt ut ved å kryssjekke naturbaselokaliteter med alm (Miljødirektoratet 2022) og almekullsopp i Artskart (Artsdatabanken 2022a). Egen og andres kunnskap fra fylket ble også brukt under utvelgelsen. Lokalteter som ble vurdert til å være undersøkt for safransnyltepute, uten funn, ble utelukket. Ut ifra dette ble det valgt ut en god del antatt egnede lokaliteter, der kun et utvalg skulle undersøkes. Det å ha mange muligheter gjorde det mulig å velge lokaliteter nær andre prosjekter og/eller nær vei. Dette for å få mest ut av budsjettet.

Lokaliteter med kjente funn av safransnyltepute skulle undersøkes for vurdering av status for arten. Artens nordligste forekomst – i Nærøysund – ble likevel ikke oppsøkt dette året. På grunn av at budsjettet ble noe redusert for safransnyltepute, ble det prioritert å bruke budsjettet på mest mulig feltarbeid, og minst mulig kjøretid. Det er under 10 år siden arten ble påvist i Nærøysund, og det vurderes som sannsynlig at den fortsatt finnes der. For å få mest feltarbeid ut av budsjettet ble det derfor prioritert lokaliteter fra Steinkjer og sørover i Trøndelag.

Felles for alle lokalitetene var at det skulle noteres noe om følgende: NiN-kartleggingsenhet basert på NiN 2, forekomst, mengde død ved, almekullsopp, substrat, status, trusler, påvirkning, stadium (anamorf og/eller teleomorf stadier) og undersøkelsesgrad. For lokaliteter der safransnyltepute ikke ble påvist, men med egnet habitat (funn av almekullsopp/egnet substrat skulle det vurderes, hvis mulig, hvorfor den ikke ble påvist.

I forbindelse med arbeidet ble det innhentet en generell dispensasjon til å samle belegg i aktuelle lokaliteter i verneområder.

2.2 Feltarbeid

Feltarbeidet ble gjennomført i juni, september og oktober, med hovedvekt på høsten. Tidspunktet var godt for å fange opp safransnyltepute. Det var stort sett godt vær under feltarbeidet, men minst én dag hadde styrtregn.

2.3 Etterarbeid og rapportering

I oppdragsbeskrivelsen var det spesifisert at mest mulig tid skulle brukes i felt, og minst mulig tid på rapportering. Alle funn av safransnyltepute fra prosjektet i 2022 er søkbare i Artskart (Artsdatabanken 2022a). Undersøkte lokaliteter er sammenstilt på kart. Prosjektet omfatter korte beskrivelser av lokalitetene der safransnyltepute ble påvist. Det omfatter også informasjon om artens forekomst i Trøndelag, aktuelle trusler og en vurdering av hvorfor arten ikke ble påvist i enkelte lokaliteter. I tillegg er det tatt en del bilder som også er inkludert i rapporten.

3 Resultater

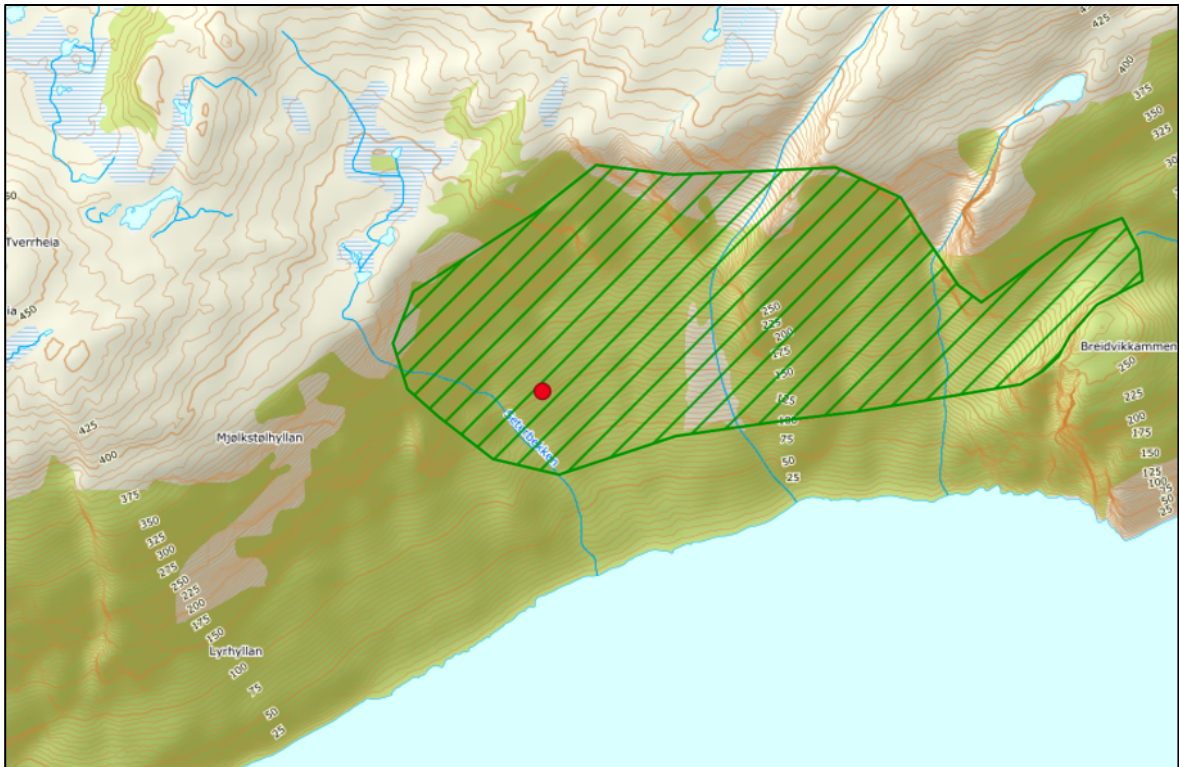
Totalt ble rundt 13 lokaliteter med registrert almeskog og/eller almekullsopp i Trøndelag, sør for Steinkjer undersøkt, både målrettet og tilfeldig gjennom andre prosjekter. Av disse ble safransnyltepute påvist på seks lokaliteter i Trøndelag fylke i 2022. Fem lokaliteter er nye, og én eksisterende lokalitet. De nye lokalitetene ligger i Heim, Rindal, Oppdal og Stjørdal kommuner. På disse seks lokalitetene ble det gjort flere funn av arten. De fleste funn i 2022 er gjort gjennom dette prosjektet, men arten er også påvist gjennom frivillig skogvern (av Biofokus). Gjennom prosjektet ble vi også oppmerksom på upubliserte funn fra 2021 av safransnyltepute i Rindal kommune (av Steinar Vatne, pers. med.). Funnet i Rindal i 2022 er ikke på samme lokalitet som de fra 2021.

Figur 1 Oversikt over lokalitetene med funn som ble undersøkt i Trøndelag i 2022.

3.1 Lokalitetsbeskrivelser

3.1.1 Heim: Breidvikkammen

Figur 2 Lokaliteten ligger ved Breidvikkammen i Heim kommune, og er registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnylteputefunn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger i det tilbudte verneområdet Breidvikkammen, i Orkland kommune. Området ble besøkt i forbindelse med frivillig skogvern-kartlegging og det ble ikke undersøkt systematisk etter safransnyltepute. Breidvikkammen er en langstrakt li som stiger bratt opp fra fjord til fjell. Det er både skogkledte partier med vekselrik lågurtvegetasjon og åpne urer opp til bergrota som ligger på ca. 250 moh. Det var tidligere en seter i nederste del av lia og skogen var uthogd opp til 150 moh fram til 1930-tallet. Etter det har alm blitt sporadisk hogd. Generelt er det ikke veldig mye alm i lia og den forekommer flekkvis på blokkmark. Det ble observert lite rekruttering av alm. Det ble observert mye almekullsopp med mange individer av safransnyltepute på 151 moh på én grov almelåg uten bark. Individene var både små og store, og det ble sett i teleomorf stadie. Det er potensiale å finne ytterligere funn i et større område med flere eldre grove almetrær og enkelte grove almelæger i nærheten fra 173 moh. Enkelte almetrær har skadete partier i barken som mest sannsynlig skyldes steinsprang og beite. Manglende foryngelse og beiteskader kan være en trussel. Basert på undersøkelsene regnes lokaliteten som stabil, og det er potensiale for å finne mer i området.

Figur 3 Rikelig med både små og store safransnyltepute på almekullsopp ble observert på en grov almelåg i Breivikkammen Foto: Helene Lind Jensen

Figur 4 Grov almelåg uten bark med rik forekomst med safransnyltepute. Foto: Helene Lind Jensen

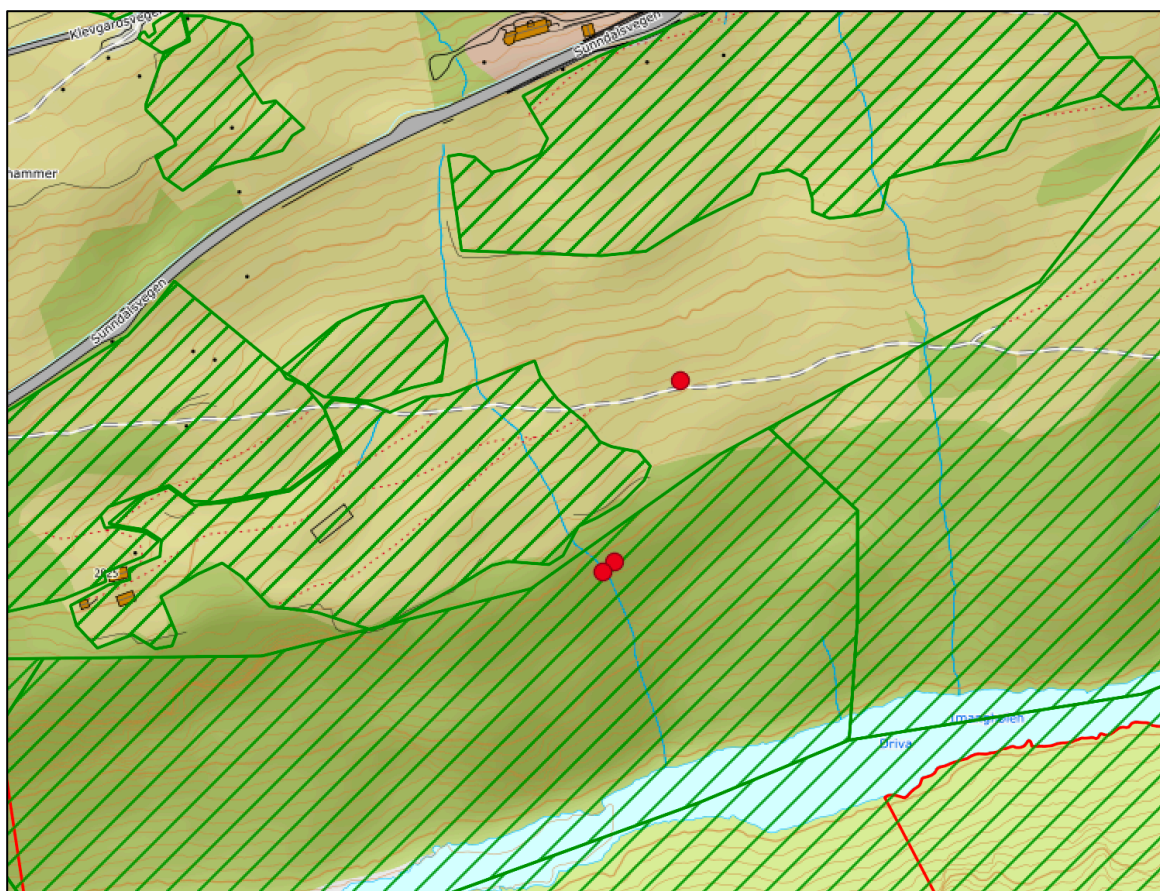

Figur 5 Flere grove almetrær og enkelte grove almelæger lenger opp i lia i Breivikkammen. Foto: Helene Lind Jensen.

3.1.2 Oppdal: Imangen

Figur 6 Lokaliteten ligger ved Imangen i Oppdal kommune. Den er kun delvis registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnylteputefunn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger rundt Imangen i Oppdal kommune. Funnene ble gjort i hagemark. Alm forekommer her tallrik (over hundre individer) med opptil 80 cm stammediameter (flere >60 cm diameter) og det er innslag av død ved mange steder (dels grove stammer, dels nedramlede greiner), særlig øst og sør for innmarka på plassen. Almetrærne er ikke styvet. Safransnyltepute ble funnet tre steder og var ganske sparsom. Foruten safransnyltepute er det registrert alm (EN) med følgende tilknyttede arter: almebroddsopp (VU), almeknapp *Eutypella stellulata* (NT), krembarkhette (NT), skrukkeøre (NT) og almekullsopp (NT). Gaarder (2008) nevner dessuten bleikdoggnål (NT). Lokaliteten er delvis registrert i Naturbase, som rik edellauvskog (Gaarder 2008), men dette har ikke med almeforekomstene i form av hagemark øst/nordøst for Emangen, hvor også safransnyltepute mm forekommer. Disse kunne vært registrert i Naturbase.

Figur 7 Nærbilde av safransnyltepute. De bruke er almekullsopp, som safransnyltepute snylter på. Foto: John Bjarne Jordal

Figur 8 Safransnyltepute voksende på almekullsopp. Inni er safransnyltepute gulaktig. Foto: John Bjarne Jordal

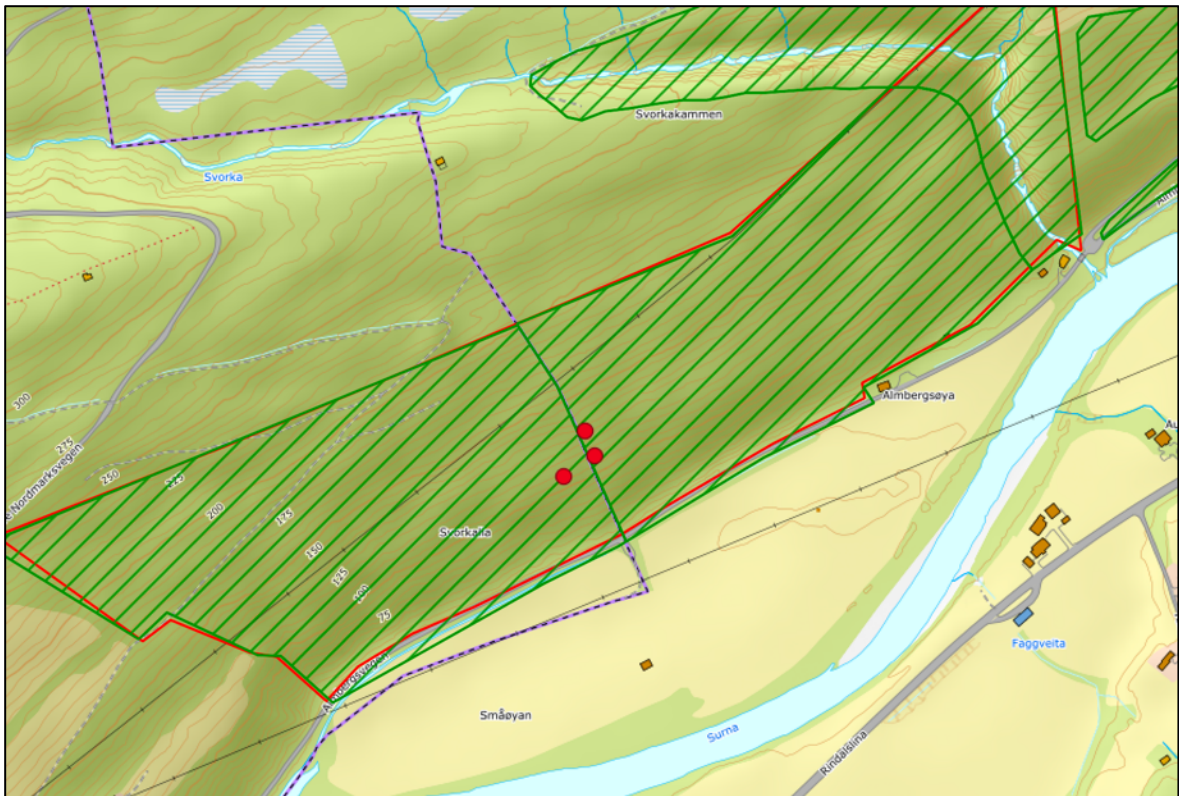
Figur 9 Lokalteten er delvis registrert som rik edelløvskog, men det er også hagemarkarealer som ikke er registrert i Naturbase. Foto: John Bjarne Jordal

Figur 10 Almelåg med skrukkeøre (NT). Foto: John Bjarne Jordal

3.1.3 Rindal: Svorkalia naturreservat

Figur 11 Lokaliteten ligger i Svorkalia naturreservat (rødt omriss) og er registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnylteputefunn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger i Svorkalia naturreservat, helt på grensen mellom Møre og Romsdal fylke og Trøndelag fylke. Tresjiktdekkningen var høy, over 75%, med arter som alm, gråor, osp, bjørk og hassel. Kun en liten del av reservatet ble undersøkt. Skogen hadde preg av høgstaude og over mot lågurt, men har trolig vært mer åpen før. Det var ikke så mange store læger av alm i området som ble sjekket, men det var mange døde alme greiner/tynne almestammer som lå på bakken. Safransnyltepute ble her funnet på døde greiner så smale som rundt 5 cm i diameter. Trolig finnes det flere forekomster av safransnyltepute i lokaliteten. Det var tydelig skader fra hjortevilt på yngre alm, men siden det var sent på sesongen var det vanskelig å se om det var noe særlig foryngelse. Med så mye beiteskader er det en svært aktuell trussel mot safransnyltepute i framtiden. Lokaliteten er tidligere registrert etter DN-håndbok 13 som rik edellauvskog, BN00018484.

Figur 12 Safransnyltepute på en død alme grein. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

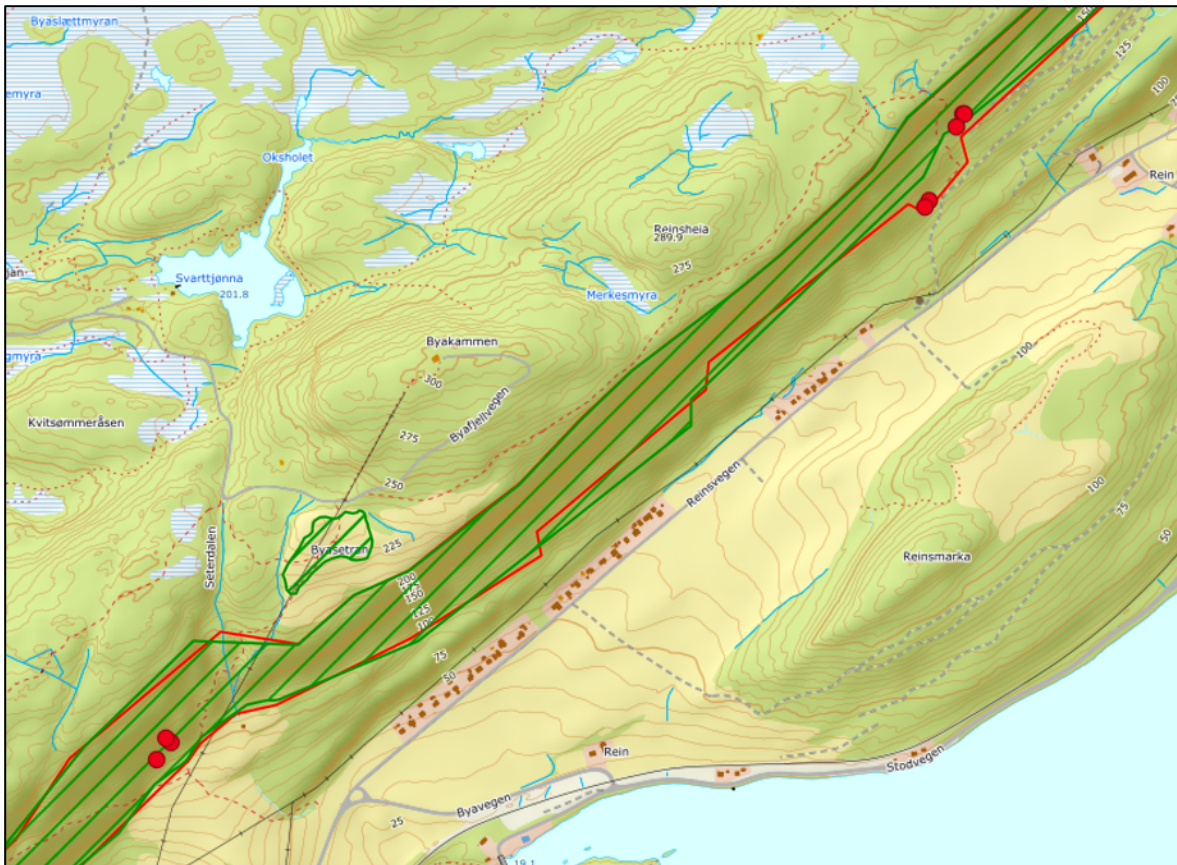
Figur 13 Safransnyltepute vokste her i hovedsak på tynne alme greiner som lå på bakken. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

Figur 14 Det var tydelige beiteskader på unge almetrær i Svorkalia. Dette utgjør en trussel mot alm og dermed også safransnyltepute. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

3.1.4 Steinkjer: Byhalla naturreservat

Figur 15 Lokalteten ligger i Byhalla naturreservat (rødt omriss) og er registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnylteputefunn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger i Byhalla naturreservat i Steinkjer kommune. Denne lokaliteten var kjent fra før. Det er en blanding av lågurtskog, høgstaudeskog og gjengroende hagemark/høstingsskog. Det var flere eksemplarer av safransnyltepute på døde greiner og læger på bakken. I tillegg var det flere greiner og læger med almekullssopp, uten safransnyltepute. Kun teleomorfe stadier ble observert. Det var alm i ulik alder. Lite beiteskader ble sett, og det var en del nye almeskudd. Gran virker som den største trusselen i lokaliteten. Forekomsten av safransnyltepute virker stabil. Kun to mindre deler av reservatet ble undersøkt, og sannsynligvis finnes det flere forekomster i reservatet.

Figur 16 Nærbilde av safransnyltepute med den karakteristiske fargen inni. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

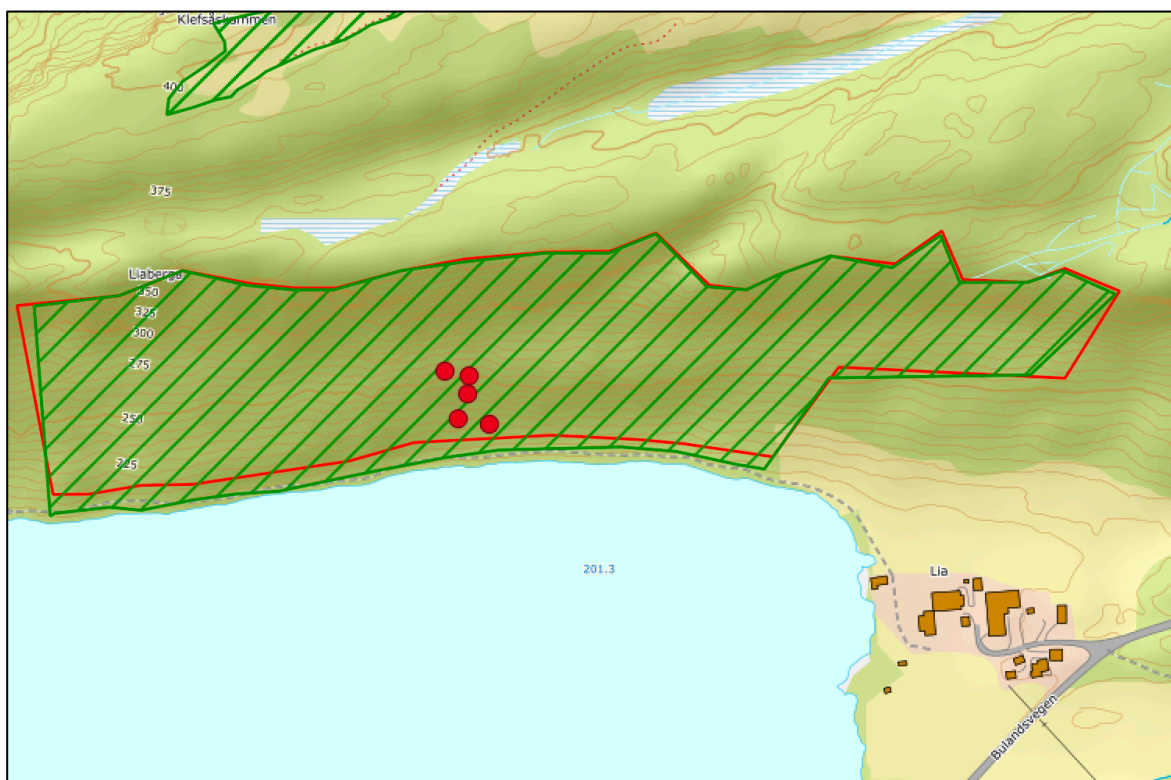
Figur 17 Døde greiner og stammer på bakken hadde stedvis mye almekullsopp og enkelte safransnylteputer. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

Figur 18 På den døde greinen i rødt vokste det safransnyltepute. Antatt tidligere styvede almetrær står spredt i reservatet. Lokaliteten er kjent fra før. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

3.1.5 Stjørdal: Liaberga naturreservat

Figur 19 Lokalteten ligger i Liaberga naturreservat (rødt omriss) og er registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnylteputefunn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger i Liaberga naturreservat, i Stjørdal kommune. Det var en langstrakt li med overganger mellom høgstaudeskog og lågurtskog, spredt med alm. Kun en mindre del av reservatet ble undersøkt, men basert på denne delen virker reservatet å huse en svært god forekomst av safransnyltepute. Det var rikelig med funn av både safransnyltepute og almekullsopp, og kun et fåtall ble registrert. Det vokste safransnyltepute på både greiner og læger av alm på bakken, og dødvedmengden var høy. Eksemplarene var store, og det ble sett anamorfe stadier, i tillegg til de teleomorfe. Almetrærne var i ulik alder, og det ble observert en del unge skudd. Det er ingen observerte trusler, og lite beiteskader. Basert på undersøkelsene regnes lokaliteten som stabil, og med en god forekomst av safransnyltepute.

Figur 20 Alm stod spredt i Liaberga naturreservat. Det var nokså bratt, med mye læger av ulike dimensjoner. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

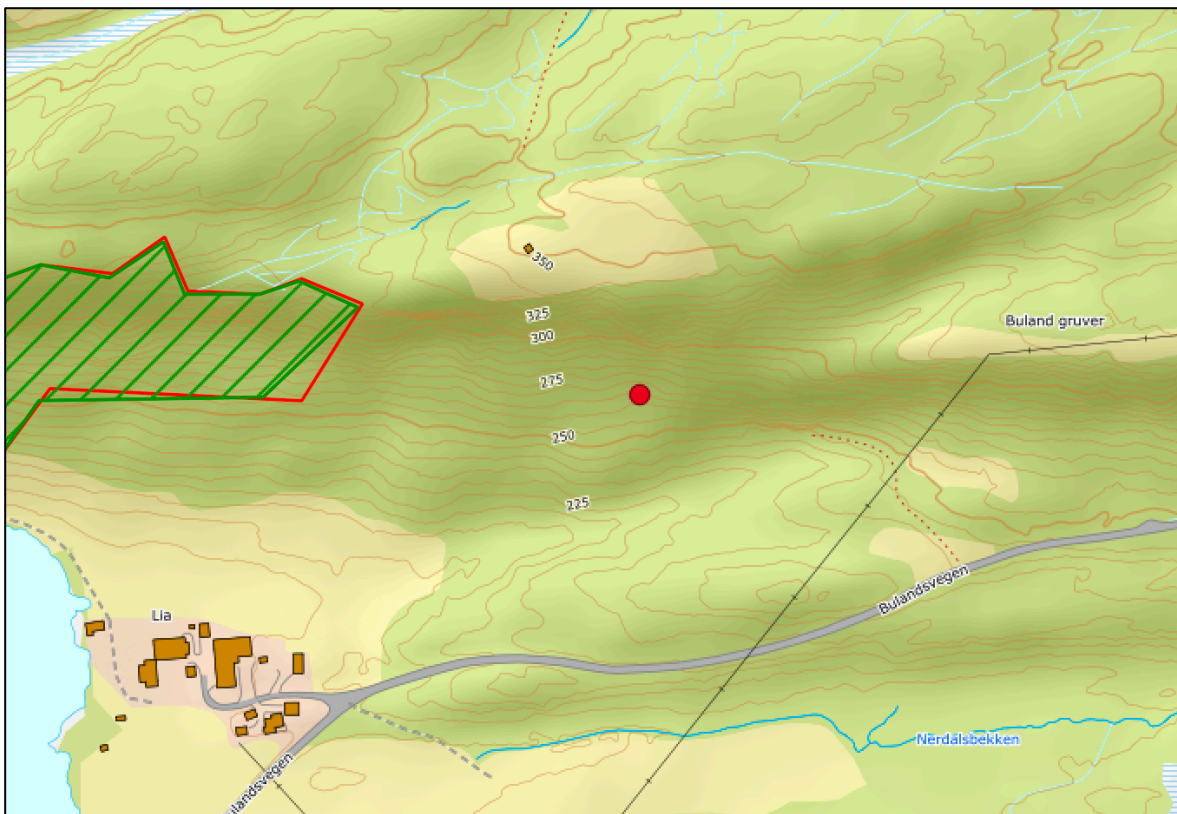
Figur 21 Død grein med funn av almekullsopp og safransnyltepute. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

Figur 22 Safransnyltepute på en død grein. I ventre del av bildet ses en safransnyltepute som er delt på midten for å vise den karakteristiske fargen. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

3.1.6 Stjørdal: Liaberga øst

Figur 23 Lokalteten ligger øst for Liaberga naturreservat (rødt omriss) og er ikke registrert etter DN-håndbok 13 (grønt). Safransnyltepute funn fra 2022 er vist som røde punkter.

Lokaliteten ligger rett øst for Liaberga naturreservat i Stjørdal kommune. Arealet øst for eksisterende reservat har i store trekk samme naturforhold og naturtyper som innenfor reservatet, og dette bør trolig betraktes som én større sammenhengende lokalitet (både for safransnyltepute og for andre arter knyttet til almeskogen i området), selv om artene utvilsomt har en ujevn og flekkvis utbredelse på liten skala innenfor denne lisida.

Dette er ei bratt, sørvendt lise, som pga. gunstig og varmt lokalklima og kalkrike bergarter, i sin helhet dekkes av rike til kalkrike skogtyper. Storparten er rik lauvskog, med både større partier tilnærmet ren almeskog, og mer heterogen lauv-blandingsskog, samt mindre gråordominerte partier. Gran inngår dels som spredte trær i lauvskogen, oppunder bergrota i øst står også et mindre parti grandominert skog. Vegetasjonen varierer mosaikkartet innenfor riklågurt – kalklågurt – tørkeutsatt høgstaudekog – gradienten. Særlig av alm inngår mange relativt gamle, men i hovedsak middelsdimensjonerte trær. Det er relativt mye dødved samlet sett (inkl. en god del almelæger, mest av små og moderate dimensjoner (inkl. grove nedfalne greiner)), men ujevnt fordelt, med konsentrasjoner i mindre partier. De gamle almetrærne har en rik lavflora. På almelægrene er almekullsopp tallrik, og safransnyltepute ble raskt påvist på to læger av moderate dimensjoner (både anamorf og teleomorf). Været var svært dårlig på kartleggingstidspunkt (styrtregn), og artsundersøkelsene derfor stikkprøvemessige, høyst sannsynlig har denne lia øst for reservatet vesentlig større populasjon av safransnyltepute enn det som ble påvist i 2022. Liaberga samlet anses som en god og stabil lokalitet for safransnyltepute.

Figur 24 Gammel almedominert lauvskog i brattlia øst for Liaberga naturreservat. Safransnyltepute ble her funnet på to læger, men finnes høyst sannsynlig på vesentlig flere. Foto: Tom H. Hofton.

4 Status i Trøndelag

Funnene i Trøndelag bekrefter på at arten finnes i skog med mye alm og død ved av alm. Samtidig er det gjerne mye almekullsopp, en art som må være tilstede for at safransnyltepute skal finnes. Safransnyltepute ble i Svorkalia naturreservat funnet på døde greiner så smale som rundt 5 cm i diameter. Aktuelle trusler i de påviste forekomstene i Trøndelag er særlig manglende foryngelse på grunn av beiteskader fra hjortevilt, eksempelvis i Svorkalia naturreservat. I tillegg er gran en art som kan fortrenge alm og almetilknyttede arter, og dekket betydelige arealer i Byhalla naturreservat. De fleste lokalitetene er registrert i Naturbase, men deler av Imanngen og hele Liaberget øst er ikke registrert.

I Stjørdal ble det funnet to lokaliteter med safransnyltepute, ikke så langt fra hverandre. De ble funnet i den samme lia, og bør ses i sammenheng. Stjørdal fyller igjen et større hull i utbredelsen i Midt-Norge, mens funnene i sørlige deler av fylket henger delvis sammen med kjent utbredelse i Møre og Romsdal. Artens nordligste kjente forekomst – i Nærøysund – ble ikke oppsøkt, men det er under 10 år siden arten ble påvist, og det vurderes som sannsynlig at den fortsatt finnes der. Lokaliteten ligger i en skråning, nær et naturreservat, og det ser ikke ut til å være hogd der siden funnet ble gjort. Dette styrker antagelsen om at arten fortsatt finnes der.

Samlet sett var det registrert to lokaliteter med safransnyltepute i Trøndelag før prosjektet startet, mens det nå er rundt ni kjente lokaliteter (inkludert upubliserte funn), avhengig av hvordan en lokalitet defineres. Sett i lys av resultatene fra dette prosjektet er det sannsynlig at det finnes flere uoppdagede lokaliteter med safransnyltepute i Trøndelag.

Figur 25 Lokaliteter med funn av safransnyltepute markert i rødt. Enkelte lokaliteter ligger bak samme punkt. Hentet fra Artskart 30.12.22 (Artsdatabanken 2022)

Figur 26 Det var tydelige beiteskader på unge almetrær i Svorkalia naturreservat. Dette utgjør en trussel mot alm og dermed også safransnyltepute. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

5 Besøkte lokaliteter uten påvist funn av safransnyltepute

Av de undersøkte lokalitetene fra Steinkjer kommune og nedover til grensen mot Møre og Romsdal var flere uten påviste funn av safransnyltepute. Dette til tross for at enkelte lokaliteter hadde gode forekomster av almekullsopp og død ved.

Det ble gjennomført undersøkelser i flere potensielt egnede områder i blant annet Indre Fosen kommune. Safransnyltepute ble noe overraskende ikke påvist i noen av de undersøkte områdene.

Figur 27 Kart med undersøkte områder vist i blått i Indre Fosen. Ingen av disse fikk påvist safransnyltepute.

Hvorfor safransnyltepute ikke ble påvist på Fosen er vanskelig å avgjøre. For flere av de undersøkte områdene kan imidlertid mangel på egne substrat og små forekomster av almekullsopp være med å forklare manglende funn. Både i Leinslia naturreservat på Stadsbygd, i Ramslia ved kråkmo og i Drættvik øst for Leksvik så en at mye av dødveden av alm var av små dimensjoner, for det meste greiner som har knekt av stående almetrær, og hvor greinene i stor grad lå mer eller mindre begravd i den feite fuktige jorda. Slik ved får fort en særegen struktur og brytes forholdsvis raskt ned. Den blir også veldig fort veldig våt, og er trolig ikke særlig gunstig sammenlignet med tørrere dødved som ligger høyere over bakken og hvor både almekullsopp og safransnyltepute trolig lettere kan få fotfeste. I den undersøkte lokaliteten nord for Bjørsjøen i Leksvik fantes store mengder almekullsopp og store mengder egne dødved, men uten at arten ble påvist til tross for grundige undersøkelser.

Safransnyltepute er videre påvist langs kysten både lenger nord og lenger sør i fylket, og også i områder med lignende klimatiske forhold med tanke på vintertemperaturer og årsnedbør. Funnet i Nærøysund ligger blant annet i et område med flere registrerte lokaliteter av boreal regnskog i nærheten, noe som tilsier at arten kan finnes i områder med høy årsnedbør og mange nedbørsdøgn gjennom året. Området i Nærøysund hvor arten er påvist har sannsynligvis høyere årsnedbør enn de undersøkte områdene i Indre Fosen, som ligger rundt 1200 mm per år. Samtidig har lokaliteten trolig høyere eller lignende vintertemperaturer. Funnene ved Liaberga/Ausetvatnet i Stjørdal ligger et godt stykke over havet og inn i landet slik at en kan anta at området har forholdsvis lave vintertemperaturer sammenlignet med de undersøkte områdene i Indre Fosen. De fleste eksisterende funnene av arten i Norge ligger likevel litt eller mye lenger

inne i større fjordsystemer enn der Fosen er lokalisert. En kan derfor ikke utelukke at det er klimaet som bidrar til at arten ikke er påvist på Fosen. Samtidig kan en heller ikke utelukke at enkeltforekomster er oversett, men om arten finnes innenfor de undersøkte områdene på Fosen er den sjelden.

Figur 28. Våt dødved som har ligget trykt ned mot jorda og delvis nede i jorda er trolig ikke den mest gunstige for verken almekullsopp eller safransnytepute. Her fra Leinslia naturreservat i Indre Fosen. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 29. Almekullsopp i Bjørnsjølia. Her fantes store bestander, men uten at safransnytepute ble påvist. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 30. Stor, gammel alm i Bjørsjølia. Her fantes almekullsopp også på stående død ved. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

I Oppdal kommune ble et par områder (nedenfor Detlia og Sliper) vurdert til å være mindre egnet på grunn av små almetrær og lite død ved. I Trondheim var det et område med mye almekullsopp og alm, men ingen funn av safransnyltepute (*Laugolia naturreservat*). Det var ikke så mye død ved, men likevel god foryngelse, og burde kunne være et egnet habitat. Det er uvisst hvorfor ikke safransnyltepute ble funnet her.

Figur 31 Almekullsopp fantes det mye av i Laugolia naturreservat (se stokken som ligger nærmest på bildet), men safransnyltepute ble ikke påvist. Foto: Mathilde Norby Lorentzen

6 Oppfølgende undersøkelser

Med flere nyfunn av arten i 2022 er det sannsynlig at flere lokaliteter finnes i fylket. Samtidig er det flere plasser der arten potensielt kunne vært, uten at det er gjort funn. Dette kan tyde på at arten er sjelden. Kun et utvalg lokaliteter ble inventert i 2022, alle sør for Snåsavatnet, Steinkjer. Oppfølgende undersøkelser bør derfor fokuseres nord for dette, med undersøkelse av eksisterende lokalitet i Nærøysund, og søk etter potensielt nye lokaliteter. Samtidig er det trolig flere lokaliteter i søndre del av Trøndelag som ikke er oppdaget enda.

Grundigere undersøkelser i egna miljøer på Fosen vil kunne bidra med ytterligere dokumentasjon av hypoteser rundt hvorfor arten eventuelt ikke finnes her. Samtidig vil det være interessant å gjennomføre ytterligere undersøkelser noe lenger øst i fylket for å se om arten kan finnes der, for eksempel i kommunene rundt Trondheim og videre innover langs Trondheimsfjorden og i de store dalførene som Stjørdal, Verdal og Snåsa for å se om den kan finnes på flere lokaliteter i disse områdene som ligger lenger inn i fjordsystemet rundt Trondheimsfjorden.

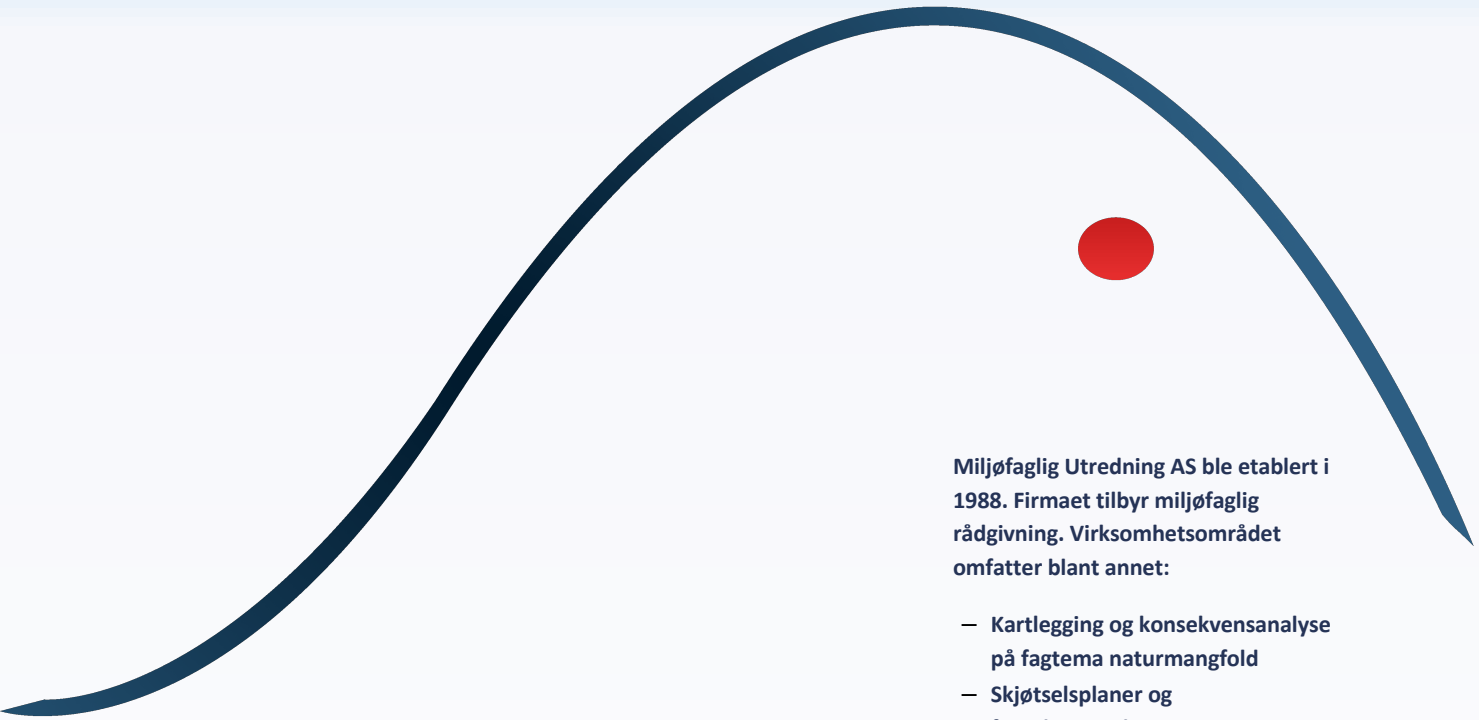

7 KILDER

- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021.
<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021>
- Artsdatabanken. 2022a. Artskart. Hentet fra <https://artskart.artsdatabanken.no/> (30.12.2022)
- Artsdatabanken. 2022b. Artsobservasjoner. Hentet fra <https://www.artsobservasjoner.no> (30.12.2022)
- Brandrud TE, Bendiksen E, Blaalid R, Hofton TH, Jordal JB, Nordén J, Nordén B og Wollan AK. 2021. Sopper: Vurdering av *Chlorostroma vestlandicum* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/22692>
- Gaarder G. 2008. Naturverdier for lokalitet Driva/Gråurda, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2007, S-Trøndelag. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning
- Miljødirektoratet. 2020. Trua natur 2020. Oversendelse til Klima- og miljødepartementet. Miljødirektoratet.
<https://www.miljodirektoratet.no/sharepoint/downloaditem?id=01FM3LD2VFG7BZSDUHNRCJ6WSDKWUPVPJZ>
- Miljødirektoratet 2022. Naturbase.
<https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Nordén, B., Læssøe, T., Jordal, J.B. 2014. *Chlorostroma vestlandicum* sp. nov., a host-specific mycoparasite on *Hypoxylon vogesiacum* from western Norway. *Karstenia* 54: 9-14.

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA